nagu suvel 1923 Leipzigis, 1924 Viinis ja Praahas, 1926 Berliinis ja Pariisis ja on a.-st 1925 filosoofia-teaduskonna dekaan. — R.-i sulest on ilmunud raamat »Ihu ja hing« (Tartu, 1922), milles autor käsitleb füüsilise ilma suhtumist hingelisse, lähtudes kogemusist ja eritledes kindlasti tunnetatavat hüpoteetilisest. Peale selle on ta avaldanud rea artikleid eriajakirjades ja ajalehis, nagu »Psühholoogia ja õpetaja« (Kasvatus 1920, nr. 13—16), »Ajalugu kui teadus« (Ajalool. Ajakiri 1924, nr. 1)

Isikl. j. m. saadud andmed. *W. F.*

RANTASALO, Aukusti Vilho (endine nimi **Durchman**), folklorist, sünd. 22. XI 1881 ukj. Kitee'l Soomes, lõpetas a. 1904 Helsingi ülikooli filosoofia kandidaadina, omandas *dr. phil.* astme a. 1920, valiti samal a. »Suomal. Tiedeakatemia« abiliikmeks ja teotseb praegu (1928) õpetajana Turus. Tema uurimustest on Eesti seisukohast täheldatav »Der Ackerbau im Volksaberglauben der Finnen und Esten mit entsprechenden Gebräuchen der Germanen verglichen«, I (1919), II (1919), III (1920), IV (1925), V (1925), ilm. seerias FFC (30—32, 55, 62). *A. S-te.*

RAUD, Kristjan, maalikunstnik, sünd. 10. X 1865 Viru-Jaagupis, õppis kohalikus kihelkonnakoolis, Tartu reaalkoolis ja Saksa seminaris, mille lõpetas. Oli selle järel mõni a. õpetajaks Tartus ja Peterburis, kus tutvus prof. J. Köler'i ja A. Weizenberg'iga, (vt. neid), kellest esimene, niisama ka kunstnikud Zichy ja v. Liphardt teda soojalt toetasid ja julgustasid tema soovis end pühendada kunstile. A. 1892 astus R. Peterburi kunstide-akadeemiasse, kus töötas kuni 1897. a., jätkas siis aa. 1899—1903 v. Liphardt'i kaudsel toetusel õppimist Düsseldorfi ja Müncheni akadeemiates, olles esimeses prof. P. Janssen'i, teises Wilh. Dietz'i ja graafik Halm'i õpilane. Lõpetanud stuudiumi Saksamaal rahapuuduse tõttu, asus R. 1904. a. sügisel Tartu, kus töötas 10 a. loova kunstnikuna ja kunstiõpetajana, andes esimese kunstihariduse nii mitmelegi praegu tuntud eesti kunstnikule. Jõudnud äratundmisele Eesti etnograafilise vanavara kunstilise väärtuse ning selle tähtsuse kohta eesti omapärase kunsti arendamises, alustas R. varssi peale Tartu asumist intensiivset kihutustööd ainelise vanavara päästmiseks ja kogumiseks, avaldas sellekohaseid artikleid ajalehtedes, ilmutas brošüüre, pidas kõnesid, organiseeris korjamistöid ja võttis ise maad mööda ränates neist korjamistöödest osa. Selle tegevuse tõttu kasvasid märksa Õp. E. S.-i ja ERM-i etnograafilised kogud. Asunud 1914. a. Tallinna, jätkab R. siin samasugust tegevust. Veebr. 1919 kutsuti ta ametisse Haridusministeeriumi, kus töötas kuni 1924. a. suveni, alguses lühemat aega kunstiosakonnas, hiljemini muinsusvalitsuse juhatajana, võttes m. s. suure huviga osa a. 1920 asutatud riigi arhiivkomisjoni, hiljemini arhiivnõukogu töist. Selles ametis korraldas ta 1920. a. n. n. ülemaalised Eesti muinasvara päästepäevad, mil kooliõpilased eesotsas õpetajatega kohustatud olid terves Eestis koguma eesti ainelist vanavara; sel teel saadud väärtused jaotati Tallinna ja Tartu muuseumide vahel. Haridusministeeriumis võttis R. osa muinsuskaitse seaduse väljatöötamisest, algatas riikliku kunstikogu loomise, Eestis leiduvate kunsti- ja kultuurajalooliste esemete registreerimise ning on kõige selle töö kõrval Tallinna Eesti Muuseumi vaimliseks juhiks, mille ta asutas 1919. a. sügisel koos K. Jürgenson'i, A. Pulsti, J. Westholm'i ja P. Parikaga (vt.) ja mis 1926. a. kujunes eesti kunstimuuseumiks ja riiklikkude kunsti- ja kultuurajalooliste kogude hoiupaigaks. — Kogu selle tegevuse tõttu on R.-a kunstiline looming, jäädes kõrvalalaks, tunduvalt kannatanud ja tema toodang, mis koostub peamiselt kavanditest ja joonistustest, on arvult võrdlemisi väike, kuid mitte tähtsuseta ja väärtuseta. Oma paiguti sümbolistlikkude, osalt eesti rahvaelust ja mütoloogiast võetud, ainelt raskemeelsete teostega märgib R. edusammu Eesti kunsti ajaloolises arengus, rikastades senist akadeemilis-realistlikku kontseptsiooni uue lähenemisega loodusele ja uue käsitlusega; seistes õige lähedal Noor-Eesti kunstnikkuderühmale on R. loova kunstnikuna olnud viimase eelkäijaks ning meie kunstiajaloos moodustab ta vahelüli eesti düsseldorflaste ja nooreestlaste vahel. R. teostest on tähtsamad: maalid temperas »Egiptuse teel« (2 varianti) ja »Urn«, kompositsioonid sões »Surma suudlus«, »Matus», »Kartulivõtt«, »Torupilli mängija«, »Kalmuneid« (triptikon), »Kingsepad«, »Fuuriad«, »Üksinda«, »Lambur karjaga«, kogu illustratsioone »Kalevipojale«, graafiline tsükl »Inimene ja öö« ning ilustused Juh. Liivi luuletuskogu Noor-Eesti väljaandele (1911). R. on osa võtnud 2. Eesti kunstinäitusest 1909, Noor-Eesti kunstinäitusest 1910, 1. Eesti kunsti ülevaatlikust näitusest 1919 ja E. K. K. K. Ü. näitusest 1926 Tallinnas; peale selle ühest kunstinäitusest Peterburis ja Riias.

Isikl. j. m. saadud andmed. *A. V.*

RAUD, Märt, haridustegelane ja ajakirjanik, sünd. 25. X 1881 Puhja klk. Kavilda v. Koiduarus popsi pojana, õppis aa. 1897—1901 Tartu õpetajate seminaris ja oli selle lõpetamise järel tegev õpetajana ja aa. 1903—06 Haljala klk. »Kalevipoja«-kooli juhatajana. A.-st 1906 kuni ilmasõjani toimis R. ajakirjanikuna eduerakonna Tallinna häälekandja